

ÇOCUKLARIMIZI SEVEREK VE EĞİTEREK BÜYÜTELİM

GİRİŞ

Çocuklarımız gözlerimizin nuru, gönüllerimizin sürurudur. Allah'ın emaneti ve O'nun en güzel lütuflarından biridir. Çocuk, dünya hayatının süsü ve zîneti, ailenin neşe ve sevinç kaynağıdır. Ölümünden sonra anne babanın amel defterini kapattırmayacak önemli bir varlıktır. Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

“Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun...” (Tahrîm, 66/6) Bu ayet-i kerime anne babaya sorumluluklar yüklemektedir.

Hiz. Ömer (r.a.): “Ya Resûlallah! Nefislerimizi koruruz fakat ehlimizi nasıl koruyabiliriz?” demişti. Allah Resûlü (s.a.s.) de şöyle buyurdu: “Allah'ın sizi nehyettiği şeylerden onları nehyeder ve Allah'ın size emrettiği şeyleri onlara emrederseniz. İşte bu onları korumak demektir.” (Elmalılı Hamdi Yazır, Hakk Dini Kur'an Dili, Sad. İ. Karaçam, E. Işık, Nusrettin Boleli vd., 8/161)

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurdu:

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

“İnsan ölünce, üç ameli dışında bütün amellerinin sevabı kesilir: Sadaka-i câriye (faydası süregelen hayır), kendisinden istifade edilen ilim, arkasından dua eden hayırlı evlât.” (Müslim, Vasiyyet 14) Ölümle birlikte kişinin dünyada amellerinin kaydının tutulduğu amel defteri kapanmaktadır. Ancak hadiste zikredilen üç husus kişinin amel defterinin kapanmasının önüne geçmektedir. Bunlardan bir tanesi kişinin yetiştirdiği hayırlı evladıdır. Kişinin vefatından sonra geride bıraktığı salih ve salihâ evlat hem toplum hem de o anne baba için kazançtır.

Çocuk, cinsiyeti, rızkı ve eceli Rabbimizin takdirinde olan ilahî ihsandır. Aynı zamanda çocuk, bir imtihandır. Anne ve babalar çocuklarıyla, çocuklarda anne ve babalarıyla imtihan olunur. Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

“Mal ve çocuklarınızın sizin için birer imtihan olduğunu ve büyük mükâfatın Allah katında bulunduğunu bilin.” (Enfal, 8/28)

İslâm dini beş değerın korunmasına büyük önem vermiş, bu maksatla Kur'an'da ve Sünnet'te birçok hüküm ve tavsiyeye yer verilmiştir. Bu değerler hayat, din, mal, nesil ve akıldır. Mal ve nesil bir yandan korunması dinin hedefleri arasına girmiş değerlerdir, diğer yandan da müminler için imtihan araçlarıdır; müminler bu iki değerli varlıkla ilgili ödev ve sorumlulukları, bunlarla olan ilişkilerinin kulluklarına olumlu veya olumsuz etkileri bakımından sınanacaklar ve sonunda bu nimetlerin hesabını vereceklerdir. (Kur'an Yolu Tefsiri, 2/682-683) Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

“Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; kalıcı olan iyi davranışlar ise rabbinin nezinde hem sevapça daha hayırlı hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.” (Kehf, 18/46) Ayet-i kerime bir taraftan insanları aldatan dünya hayatının fâni olduğunu hatırlatırken diğer taraftan dünyanın süsü olan mal ve çocukları salih amele dönüştürmenin önemine dikkat çekmektedir.

Dünyanın süsü, zîneti olan mal ve çocuk nasıl baki âleme taşınır? Nasıl salih ameller arasına dâhil olur? Bugün sohbetimizde inşallah bu soruların cevabını bulmaya çalışacağız.

HADİSLERDE ÇOCUK EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Çocuk her türlü nakşa ve şekli almaya hazır olarak anne babaya verilen bir emanettir. Onları yetiştirmek, terbiye etmek anne babanın sorumluluğudur. Peygamber Efendimiz (s.a.s.):

مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ

“Hiçbir anne baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.” (Tirmizi, Birr, 33; İbn Hanbel, IV, 77) buyurmuştur. Bir başka seferinde Hz. Peygamber (s.a.s.):

أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ

“Çocuklarınıza hoş muamelede bulunun ve onları güzel terbiye edin.” buyurmuştur. (İbn Mace, Edeb, 3) Hadis-i şerifler anne babanın çocuğunu güzel ahlak üzere yetiştirme sorumluluğu olduğunu hatırlatmakta, güzel ahlakın çocuğa bırakılacak en büyük miras olacağına dikkat çekmektedir.

Anne baba çocuklarının sahibi değil emanetçisidir. Kendilerine verilen bu emanete gözleri gibi bakmakla, onu örselemeden yetiştirmekle ve yıpratmadan hayata kazandırmakla yükümlüdürler. Emanet olduğuna göre, çocukları üstünde istedikleri gibi tasarrufta bulunma hakkına da sahip değillerdir. Onu doyururken, okuturken, ödüllendirirken, cezalandırırken, kısacası büyütüp kişiliğini şekillendirirken Yüce Allah’ın rızasına uygun hareket etmek zorundadırlar. Zira gün gelecek, emanetin sahibi ona nasıl davrandıklarını, neler verdiklerini ya da neleri esirgediklerini soracaktır. (Hadislerle İslam, 4/145-146)

Ebû Hüreyre’nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

“Her doğan fitrat üzere doğar. Sonra anne babası onu Yahudi, Hristiyan ya da Mecusi yapar.” (Buhârî, Tefsîr (Kasas), 2; Müslim, Kader, 22)

İnsanın fitrat üzere doğması; her çocuğun mükemmel bir yaratılışla dünyaya gelmesi, yaratılış özelliği itibarıyla ve isteyerek hakkı kabul etmeye hazır hâlde yaratılmış olması demektir. Bu bağlamda her çocuk günahsız, tertemiz doğar ve iyiliğe yönelme eğilimindedir. Kendisine aksi bir yönlendirme bulunmadığı takdirde tevhide, eşi ve benzeri bulunmayan yüce yaratıcısına inanmaya her daim hazırdır. (40 Hadiste Ailemiz ve Sosyal İlişkilerimiz, DİB, s. 80)

Bu hadis-i şerif ırk, renk ve cinsiyet farkı olmaksızın her çocuğun iyiyi kabullenmeye ve güzeli benimsemeye meyilli bir tabiatla yaratıldığını açıkça ifade etmektedir. Aynı zamanda onun eğitilmeye ne kadar hazır bir yapıda olduğuna da dikkat çekmektedir.

Çocuk anne babanın eseridir. Rabbimiz çocuğu anne babaya bembeyaz bir sayfa olarak vermiştir. Çocuk, toprağa atılmış, yeşermeyi, filizlenmeyi bekleyen tohum gibidir. Abdullah b. Ömer’in (r.a.) naklettiği bir hadiste Allah Rasûlü (s.a.s.) şöyle buyurdular:

كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ : الْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَّةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا ، وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

“Hepiniz çobansınız ve hepiniz elinizin altındakilerden sorumlusunuz. Yönetici bir çobandır. Erkek, aile halkının çobanıdır. Kadın, kocasının evi ve çocukları için çobandır. Hepiniz çobansınız ve hepiniz çobanlık yaptıklarınızdan sorumlusunuz.” (Buhari, Nikah, 91)

Hadiste, ailesinin çobanı olduğu bildirilen anne babanın, aile bireylerinin maddi-manevi ihtiyaçlarını karşılamak, onları her türlü tehlikeye karşı korumak, çocuklarının iyi yetişmesi için elinden gelen gayreti göstermekle sorumlu olduğu bildirilmektedir.

ÇOCUK EĞİTİMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN İLKELER

1. Anne Baba Örnek Olmalı

Abdullah b. Amir (r.a.) anlatıyor: “Ben küçüktüm, Peygamberimizin (s.a.s.) evimizde bulunduğu bir günde, annem beni: “Gel sana bir şey vereceğim” diye çağırdı. Peygamberimiz (s.a.s.) anneme: “*Çocuğa ne vermek istedin?*” diye sordu. Annem: “*Hurma vereceğim.*” dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.): “*Eğer (çocuğu aldatıp ona) bir şey vermeyeydin, sana bir yalan günahı yazılırdı.*” buyurdu. (Ebu Davud, Edeb, 88)

Aile okul gibidir. Bu okulun ilk öğretmenleri anne baba, ilk öğrencileri çocuklardır. Çocuklar, söz ve telkinden daha ziyade görerek öğrenirler. Bu sebeple aile içindeki yaşantıya dikkat edilmelidir.

2. Çocuklara Sevgi ve Merhamet İle Yaklaşmak

Hiz. Aişe (r.a.) diyor ki: “Bir gün bana yoksul bir kadın geldi. İki kız çocuğunu sırtına sarmıştı. Kadına üç tane hurma verdim. Kadın çocuklara birer hurma verdi, kalan bir hurmayı da yemek için ağzına götürmüştü ki, kız çocukları bu hurmayı da istediler. Kadıncağz yemek istediği bu hurmayı da ikiye bölerek kızlara verdi. Kadının bu işine şaşıtm. Durumu Peygamberimize (s.a.s.) söyledim. Resul-i Ekrem (s.a.s.) şöyle buyurdu: “*Şüphesiz Allah, (kadının çocuklarına olan bu şefkati sayesinde) ona cenneti vacip kıldı.*” (Müslim, Birr, 46)

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) Medine’ye geldiklerinde Ümmü Süleym (r. anhe), 10 yaşındaki küçük oğlu Enes’i Resûlullah’ın (s.a.s.) hizmetine vermiş, Hiz. Peygamber’in (s.a.s.) terbiyesine emanet etmişti. Enes b. Malik (r.a.) Peygamber Efendimiz (s.a.s.) ile 10 yıl beraber kaldılar. Allah Resulünü (s.a.s.) yakinen tanıyan Enes b. Malik (r.a.) şöyle demiştir:

خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ ، فَمَا قَالَ لِي أَفٍ وَلَا لِمَ صَنَعْتَ وَلَا أَلَّا صَنَعْتَ

“*Hiz. Peygamber’e (s.a.s.) on yıl hizmet ettim. Bana bir kez bile ‘Öf!’, ‘Niçin böyle yaptın?’ ve ‘Şöyle yapseydin ya!’ demedi.*” (Buhârî, Edeb, 39; Buhârî, Vesâyâ, 25)

Başka bir sefer Peygamber Efendimiz (s.a.s.) küçük Enes’e bir görev vermiş, çocukluk gereği Enes oyuna dalmış, Allah’ın Resûlü (s.a.s.) ona yumuşak bir sesle “*Enesçik! Sana dediğim yere gittin mi?*” buyurmuştu. Bunun üzerine Enes (r.a.) “*Evet, gidiyorum yâ Resûlallah*” diyerek yürümeye başlamıştı. (Müslim, Fedâil, 54)

Peygamberimiz, çocuklara olan sevgisini bazen onlara dua ederek, bazen onları kucaklayıp öperek, bazen kucağına oturarak gösterirdi. Nitekim Üsâme b. Zeyd, Resûlullah’ın (s.a.s.) kendisini bir dizine, Hiz. Hasan’ı da öbür dizine oturup, onları bağrına bastığını ve onlar için şöyle dua ettiğini aktarmıştır:

اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحُمُهُمَا

“*Allah’ım, bu ikisine merhamet et! Ben de onlara merhamet ediyorum!*” (Buhârî, Edeb, 22) Allah Resulü (s.a.s.) çocukları bineğine alarak, omuzlarında taşıyarak, yanaklarını okşayarak hatta onlarla şakalaşarak ilgilenirdi. (Hadislerle İslam, 6/391)

Ebû Hureyre (r.a.) bizlere şöyle bir hâdiseyi aktarmaktadır. Akra’ b. Hâbis, Resûlullah’ın (s.a.s.) torununu öptüğünü görünce, “Benim on çocuğum var ama hiçbirini öpmüş değilim.” demiş, bunun üzerine Allah Resûlü (s.a.s.) ona bakmış ve şöyle buyurmuştu:

مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ

“*Merhamet etmeyene merhamet edilmez!*” (Buhârî, Edeb, 18; Müslim, Fedâil, 65)

Câbir b. Semüre (r.a.) başından geçen mutlu bir hatırayı şöyle anlatmıştır: “Resûlullah (s.a.s.) ile birlikte ilk namazı (öğle namazını) kıldım. Sonra O, ailesinin yanına gitmek üzere çıktı, onunla birlikte ben de çıktım. Yolda onu çocuklar karşıladılar. Onların her birinin yanaklarını teker teker okşamaya başladı. Benim de yanağımı okşadı. Elinde öyle bir serinlik ve hoş bir koku hissettim ki sanki elini attârin (koku satanın) sepetinden çıkarmıştı. (Müslim, Fedâil, 80)

3. Çocuklara Değer Verilmeli

Taif kuşatmasından Cirane’ye dönerken yolda namaz vakti gelince müezzin ezan okumaya başlamıştı. Resûlullah’a (s.a.s.) karşı büyük bir kin ve düşmanlık besleyen Ebû Mahzûre ile Kureyşli on genç ezan sesini iştince bir yere gizlendiler ve alaylı bir şekilde müezzini taklit ederek yüksek sesle ezan okudular. İçlerinden birinin güzel sesli olduğunu fark eden Hz. Peygamber (s.a.s.) onları yanına çağırttı ve kendilerine birer birer ezan okuttu. En son okuyan Ebû Mahzûre’nin sesini çok beğenerek ona ezanı öğretti; daha sonra namaz vakti gelince elini başına koyup alnını okşadı ve ezan okumasını istedi. Ebû Mahzûre bu emri isteksiz bir şekilde yerine getirdikten sonra Hz. Peygamber (s.a.s.) ona bir miktar gümüş para verdi ve kendisine dua etti. Gönlü İslâmiyet’e ısınan Ebû Mahzûre orada müslüman oldu ve Hz. Peygamber’den (s.a.s.) kendisini Mekke’deki Harem-i Şerif’e müezzin yapmasını istedi. Bu arzusunu kabul eden Hz. Peygamber (s.a.s.), Mekke Valisi Attâb b. Esîd’e gitmesini ve yeni görevini ona bildirmesini söyledi. Ebû Mahzûre, Resûl-i Ekrem’in (s.a.s.) Mekke’den ayrılmasına kadar Kâbe’de Bilâl-i Habeşî ile birlikte ezan okudu. Ebu Mahzûre Resûlullah’ın (s.a.s.) okşadığı alnına düşen saçları hiç kestirmedi. H. 59 (678-79) yılında ölünceye kadar Mekke’de müezzinliğe devam etti. (Murat Sarıcık, Ebû Mahzûre, DİA, 10/179-180)

Bu olay Hz. Peygamber’in (s.a.s.) bir gence verdiği değeri gösteren olaylardan bir tanesidir. Sevgili Peygamberimizin (s.a.s.) çocuklara selâm vermesi, hatırlarını sorması ve tercihlerini öğrenmek istemesi gibi onları muhatap kabul etmesine dair pek çok örnek vardır. (Hadislerle İslam, 4/146)

4. Çocuklarla Zaman Geçirilmeli ve Onların Seviyesine İnilmeli

Enes b. Malik (r.a.) bizlere şunları aktarmıştır. “**Peygamber (s.a.s.) bizim aramıza karıştırdı ve güler yüzle biz çocuklara latife ederdi.**” (Buhari Edep, 81)

Medine’nin Hazrec kabilesine mensup bir ailenin çocuğu olan Mahmûd b. Rebî’, beş yaşında iken Resûlullah’ın (s.a.s.) kendilerine ait olan kuyudan çektiği ve suyu yüzüne püskürttüğüne dair bir hatırasını anlatmaktadır. (Buhârî, İlim, 18)

Çocukların eğitiminde yaşına göre muamele doğru din eğitimi için dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan bir tanesidir. Çocuğa din ve ahlak eğitimi vermek için en uygun dönem, çocuğun kişiliğinin oluştuğu **0-6 yaş** ve öğrendiği bilgileri içselleştirmeye başladığı **6-11 yaş aralığıdır**. Bu yaş aralığında ekilen tohumlar zamanı geldiğinde kendiliğinden yeşerecektir. (Hürrem Irmak, Çocuklarda Din ve Ahlak Eğitimi, Diyanet Aile Dergisi, Mart-2020, s. 33-34)

5. Hata Yapan Çocukları Cezalandırmak Yerine Doğrusu Gösterilmeli

Râfi’ b. Amr çocukken bir gün Ensar’ın hurmalarını taşlarken yakalanmış ve Allah Resûlü’nün (s.a.s.) huzuruna getirilmişti. Resûlullah (s.a.s.) onu derhâl cezalandırmak yerine önce, “**Çocuğum, hurmaları neden taşıyorsun?**” diye sormuş, o da “**Yemek için.**” diye karşılığını vermişti. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.), “**Hurmaları taşılama da altına düşenlerden ye.**” buyurarak ona doğruyu öğretmiş, başını okşamış ve “**Allah’ım, onun karnını doyur.**” diyerek dua etmişti. (Ebû Dâvûd, Cihâd, 85; Tirmizî, Büyû’, 54; Hadislerle İslam, 6/393)

Bir başka seferinde, yemek yerken tabağın içinde elini rastgele dolaştıran Ömer b. Ebû Seleme’nin bu yanlış hareketine müdahale eden Allah Resûlü (s.a.s.), doğrusunu öğretmeyi de ihmal etmemiş,

“*Yavrum, Besmele çek, sağ elinle ve önünden ye.*” buyurmuştur. (Buhârî, Et’ime, 2; Müslim, Eşribe, 108; Hadislerle İslam, 4/148)

6. Çocukların İbadet Eğitime Önem Verilmeli

Mescidi Nebi’de vakit namazlarında bile bir saf oluşturacak kadar çok çocuk bulunması, (Ebû Dâvûd, Salât, 96) Allah Resûlü’nün (s.a.s.) hayatın akışıyla çocukları ne denli sık buluşturduğunu göstermektedir.

Omzunda bazen kız, bazen de erkek torunları ile namaz kılan (Ebû Dâvûd, Salât, 164, 165; Nesâî, Tatbîk, 82) hatta bu şekilde cemaate namaz kıldıran (Müslim, Mesâcid, 43) ve cuma hutbesi veren (Tirmizî, Menâkıb, 30; Nesâî, Cum’a, 30) Hz. Peygamber (s.a.s.), elbette çocukların namazla büyümesini arzulamaktadır.

Sadece mescidde değil evlerde de namaz kılarken çocukların namaza katılmasını sağlayan Peygamber Efendimiz (s.a.s.), (Buhârî, Ezân, 164) açık alanda namaz kılınırken safların arasında dolaşan çocuklara aldırmamıştır. (Buhârî, Ezân, 161; Müslim, Salât, 254)

Onları ibadet edilen ortamdan uzaklaştırmamış, aksine nasıl namaz kılacaklarını bizzat öğretmiştir. Söz gelimi Enes’e (s.a.s.), “*Yavrucuğum namazda yüzünü sağa sola çevirip bakma.*” (Tirmizî, Cum’a, 60) buyurmuştur. Cemaate katıldığında yanlışlıkla imamın soluna duran amcasının küçük oğlu Abdullah b. Abbâs’ı (r.a.) tutup sağ tarafına geçirdikten sonra başını okşamıştır. (Ebû Dâvûd, Tatavvu’, 26; Müslim, Salâtü’l-müsâfirîn, 182)

Peygamberimiz (s.a.s.), çevresindeki çocukları her fırsatta namaz konusunda teşvik ve kontrol etmiştir. Bir gece eşi Meymûne (r.anha) annemizin odasına girdiğinde, geceyi orada geçireceği anlaşılan Abdullah b. Abbâs’ı (r.a.) görünce, “*Çocuk namaz kıldı mı?*” diye sormuş, aynı zamanda Abdullah’ın da teyzesi olan Meymûne annemizden onun namazını kıldığını öğrenmeden içi rahat etmemiştir. (Ebû Dâvûd, Tatavvu’, 26)

Çocuklara dinî bir terbiye vermede Peygamberimizin (s.a.s.) özellikle namaz üzerinde ısrarla durduğu görülmektedir. İbadet sevgisinin erkenden yerleşmesi ve geç olmadan alışkanlık hâlini alması için:

إِذَا عَرَفَ يَمِينَهُ مِنْ شِمَالِهِ فَمُرُوهُ بِالصَّلَاةِ

“*Sağını solundan ayırabilen yaşı geldiği zaman (çocuğa) namaz kılmasını emredin.*”, (Ebû Dâvûd, Salât, 26) buyuran Peygamberimiz (s.a.s.), çocukların namaza alıştırılmasına dikkat çekmiştir. (Hadislerle İslam, 4/148-150)

7. Çocuklara Karşı Sabırlı ve Hoşgörülü Olunmalı

Yüce Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyuruyor:

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا

“*Aile fertlerine namazı emret, kendin de bunda kararlı ol/sabırlı ol.*” (Taha, 20/ 132)

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) sadece kendisi çocuklara karşı hoşgörülü ve sabırlı davranmakla kalmamış, çevresindekileri de bu konuda uyarmıştır. Bir gün kucağına aldığı torunu Hasan, üzerine idrarını kaçırdı kızan ve çocuğa vuran sütanne Ümmü’l-Fadl’a, “*Allah seni ıslah etsin! Oğlumun canını acıttın!*” diyerek tepki göstermiştir. (İbn Hanbel, VI, 340) Yine küçük bir kız iken babası ile Hz. Peygamber’i (s.a.s.) ziyarete gelen Ümmü Hâlid, onun mübarek sırtındaki bene dokununca babası tarafından azarlanmış ama Rahmet Peygamberi (s.a.s.), “*Bırak onu (dokunsun).*” buyurmuştur. (Buhârî, Edeb, 17; Hadislerle İslam, 4/149-150)

8. Çocuklar Arasında Eşit Davranılmalı

Numan b. Beşir (r.a.) şöyle anlatıyor: “Babam malının bir kısmını bana verdi. Annem Amra binti Revaha babama: “Oğluna bu malı vermenle ilgili Peygamberimizi (s.a.s.) şahit göstermedikçe ben razı olmam.” dedi. Babam da bana verdiğine şahit yapmak için beni Peygamberimize (s.a.s.) götürdü ve durumu anlattı. Peygamberimiz (s.a.s.) ona:

- **“Bunu bütün çocuklarına yaptın mı? Yani buna verdiğinin mislini öbür çocuklarına da verdin mi?”** diye sordu. Babam:

- Hayır, diğer çocuklarıma vermedim, dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.) ona:

- **“Allah’tan korkun, çocuklarınız arasında adalet gösterin (diğer bir rivayette: O halde beni şahit tutma, çünkü ben haksızlığa şahit olmam.)”** buyurdu. Babam döndü ve bana verdiğini geri aldı. (Buhârî, Hibe, 13; Müslim, Hibat, 3)

Haklı ve makul bir gerekçe olmadıkça çocukların bazısına farklı bağışta bulunmak, diğerlerinin anne ve babalarına olan sevgi ve saygılarını azaltır, kırgınlıklara ve olumsuzluklara yol açar. Bunun için anne ve baba bu gibi davranışlardan sakınmalıdır.

Anne ve babanın çocuklarına farklı davranması, bir kısmına bağış yaparken bir kısmına yapmaması, kardeşler arasında bulunması gereken sevgi ve bağlılığı da zedeler. Kardeşler arasında çekememezliğin ve düşmanlığın gelişmesine sebep olur. Böylece ailede huzursuzluk başlar. Bunun için anne ve baba bu hususu daima göz önünde bulundurmalı ve çocuklarına eşit davranmaya özen göstermelidir. (Lütfi Şentürk, Örnek Vaazlar II, DİB, s. 325-326)

ÇOCUKLARINI GÜZEL YETİŞTİREN ANNE BABANIN MÜKÂFATI

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) **“Kişinin çocuğunun eğitimi ile uğraşması, bir sa’ölçek sadaka vermesinden daha iyidir (sevaptır).”** (Tirmizi, Birr, 33) buyurmuştur.

Kız çocuğunun istenmediği, diri diri toprağa gömüldüğü bir dönemde Allah Resulü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ، فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ، وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ، فَلَهُ الْجَنَّةُ

“Kim üç kız çocuğunun geçimini üstlenir, onları terbiye edip evlendirir ve onlara güzel davranırsa, ona cennet vardır.” (Ebu Davud, Edeb, 120-121; İbn Hanbel, III, 96) Hadis-i şerifte çocuğunun maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan, sevgi ve merhametle terbiye eden, vakti geldiğinde de yuva kurmasına destek olan anne babanın bu gayretlerinin mükâfatı müjdelenmektedir.

Evlâdına yeterince emek vermeyen, onu ciddiye almayan ve Allah’ın rızasına uygun yetiştirmeyenler ise kıyamet günü hem kendilerini hem de yavrularını hüsrana sürüklemiş olacaklardır. (Hadislerle İslam, 4/146) Peygamber Efendimizin (s.a.s.) şu hadis-i şerifi bize bu görevi hatırlatmaktadır:

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَفُوتُ

“Geçimini sağlaması gerekenleri ihmâl etmek, insana günah olarak yeter.” (Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

SONUÇ

Çocuğun eğitim ve terbiyesi uzun süreli ve meşakkatli bir iştir. Bu hususta anne ve babanın sabırlı ve kararlı olması gerekir. Şiddet yerine sevgi ve şefkatle yaklaşılmalı, çocuklara bir yetişkin gibi değer verilmeli ama bir yetişkinin davranışları beklenmemelidir. Çocuklar arasında adaletli olunmalı, cinsiyet ayrımı yapılmamalıdır. Çocuklar helal ve sağlıklı gıdalarla beslenmelidir. Evde huzurlu bir ortam

oluşturulmalıdır. Çocuklar için dua edilmeli ama beddua edilmemelidir. Rabbimiz bize nasıl dua edeceğimizi de şu şekilde öğretiyor:

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا فُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

“Onlar, "Ey Rabbimiz!" derler, "Bize mutluluk getirecek eşler ve çocuklar bahşet; bizi gûnahtan sakınanlara öncü yap!" (Furkan, 25/74)

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ

“Rabbim! Beni namaza devam eden bir kimse eyle. Soyumdan da böyle kimseler yarat. Rabbimiz! Duamı kabul eyle.” (İbrahim, 14/40)

Anne baba çocuklara zaman ayırmalı, onlarla ilgilenmeli, değer vermeli, terbiye ve eğitiminde, ibadetleri öğrenmede, ahlak esaslarının davranış hale gelmesinde hem destek hem de model olmalıdır.

Çocuğun okul eğitimi, gelecekte iyi bir meslek sahibi olması önemli olmakla birlikte; çocuğumuzun ahlaklı ve İslam'ı yaşayan bir kişi olması ve ebedi hayatı kazanması daha da önemlidir. Dünyası mamur edilirken ahireti ihmal edilmemelidir. Günümüzde anne babalar çocuklarının iyi bir lise ve iyi bir üniversite kazanması, akabinde memuriyet veya iyi bir iş sahibi olması için gayret ettikleri gibi çocuklarının imanlı, ahlaklı olmaları için de gayret göstermelidirler.

Önümüzdeki Pazartesi günü okullarımızda ve Kur'an kurslarımızda yeni bir eğitim ve öğretim dönemi daha başlayacak inşallah. Çocuklarımızı ve gençlerimizi, millette ve insanlığa faydalı bir nesil olarak yetiştirmek hepimizin sorumluluğundadır. İyi bir eğitim almış, güzel ahlakla yetiştirilmiş bir nesil en büyük kazancımız olacaktır. Bu vesileyle yeni eğitim-öğretim döneminin öğrencilerimize, öğretmenlerimize, Kur'an kursu öğrencilerimize ve ailelerimize hayırlı olmasını Yüce Rabbimden niyaz ediyorum.

Bize emanet olarak verilen, hakkında hesap vereceğimiz çocuklarımızı Allah'a iyi bir kul, Resûlullah'a iyi bir ümmet ve topluma faydalı bir şahsiyet olarak yetiştirebilmeyi Rabbimiz bizlere nasip ve müyesser eylesin.